

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **PALETY-KUPKA GROUP s.r.o.**, IČO: 018 09 326, se sídlem Hřimálého 2707/20, Plzeň, zast. Mgr. Jakubem Hajdučíkem, advokátem, se sídlem Sluneční náměstí 2588/14, Praha 5, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2019, č. j. 13982/19/5300-21443-712165, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2021, č. j. 15 Af 20/2019 – 77,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí (platební výměr) Finančního úřadu pro hlavní město Prahu ze dne 22. 5. 2017, č. j. 45878/17/2002-52521-109424, jímž byla žalobci vyměřena daň z přidané hodnoty za zdaňovací období březen roku 2016 ve výši 603.123 Kč.

[2] Žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal žalobu, v níž namítal nezákonné zahájení daňové kontroly. Nezákonná tak je i samotná daňová kontrola, a zpráva o ní proto nemohla být odůvodněním platebního výměru. Bylo povinností žalovaného vycházet z kontrolního hlášení žalobce a jeho obchodních partnerů. Za situace, kdy byly splněny hmotněprávní podmínky, nesměl žalovaný rozhodnout, že pro pouhou absenci daňových dokladů nebude žalobci uznán nárok na odpočet DPH.

[3] Městský soud v Praze nadepsaným rozsudkem žalobu zamítl. Konstatoval, že ve věci nařídil ústní jednání na 21. 9. 2021. Žalobce, resp. jeho zástupce se k tomuto jednání nedostavil, když předtím požádal o jeho odročení, případně navrhl, aby se jednání uskutečnilo pomocí videokonferenční techniky. Soud této žádosti nevyhověl, neboť na straně zástupce žalobce

neshledal důležité důvody ve smyslu § 50 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), pro které by mělo být jednání odročeno. O tomto svém postupu a jeho konkrétních důvodech soud zástupce žalobce informoval písemným sdělením ze dne 16. 9. 2021. Jelikož neúčast žalobce u jednání nebránila projednání a skončení věci, projednal soud žalobu v souladu s § 49 odst. 3 s. ř. s. dne 21. 9. 2021 v nepřítomnosti žalobce, resp. jeho zástupce.

[4] S přihlédnutím k relevantní judikatuře dospěl městský soud k závěru, že správce daně u žalobce zahájil daňovou kontrolu v souladu s podmínkami stanovenými v § 87 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád. Zahájení kontroly nemohlo účinně bránit toliko formální prohlášení žalobce o neumožnění daňové kontroly, neboť ze všech okolností jednoznačně plynulo, že zákonné podmínky pro zahájení daňové kontroly v předmětné věci splněny byly. Sám žalobce tak fakticky umožnil zahájení daňové kontroly. Správce daně proto již nemohl v projednávané věci přistupovat k vydání výzvy k zahájení daňové kontroly podle § 87 odst. 2 daňového řádu. Soud zároveň odmítl i námitku žalobce, že popsáním procesním postupem správce daně porušil legitimní očekávání žalobce vycházející z toho, že mu správce daně vždy posílal výzvu k zahájení daňové kontroly ve smyslu § 87 odst. 2 daňového řádu. Výzva správce daně k zahájení daňové kontroly ve smyslu právě zmíněného ustanovení daňového řádu je na místě toliko v případě, neumožní-li daňový subjekt zahájení daňové kontroly, jak tomu patrně bylo v předchozích žalobcem odkazovaných případech. V projednávané věci tomu ale bylo jinak, neboť žalobce zahájení daňové kontroly fakticky umožnil.

[5] Městský soud nepřisvědčil ani námitce, že finanční orgány byly povinny vycházet z kontrolních hlášení žalobce a jeho obchodních partnerů, které měly prověřit ještě předtím, než zahájily u žalobce daňovou kontrolu. Přistoupení na argumentaci žalobce by prakticky znamenalo, že daňová kontrola nemá v daňovém procesu význam, neboť by s ohledem na paralelní existenci institutu kontrolních a souhrnných hlášení nebyla vůbec využitelná.

[6] Žalobce uplatněný nárok na odpočet daně nikterak neprokázal. Nedostál ani procesní povinnosti obsažené v § 73 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty („ZDPH“), čili povinnosti předložit při uplatnění nároku na odpočet daně především samotný daňový doklad. Nesplnil-li žalobce již tuto prvotní povinnost, jen stěží mohl správce daně v rámci řízení přistupovat následně k ověření takového (neexistujícího) formálního dokladu, neboli prokazovat hmotněprávní podmínky žalobcova nároku na odpočet daně.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost. Uvedl, že městský soud nařídil jednání na den 21. 9. 2021 vyrozuměním ze dne 9. 7. 2021. Stěžovatel žádost o odročení v přípisu ze dne 14. 9. 2021 odůvodnil pracovní neschopností v důsledku nákazy Covid – 19 a doložil svůj test na protilátky, které ošetřující lékařku vedly k potvrzení o trvání pracovní neschopnosti. Odkázal přitom na rozsudek NSS ze dne 30. 6. 2021, č. j. 2 As 104/2021 – 22, který městskému soudu uložil pečlivě vážit důvody, proč by nebylo možné jednání videokonferenční formou realizovat. Zástupce stěžovatele požádal, aby ústní jednání proběhlo prostřednictvím videokonference ve smyslu § 102a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“). Zmínil, že městský soud je vybaven konferenčním zařízením Polycom Real Presence. Ústní jednání lze s ohledem na jeho veřejnost realizovat s použitím metod vzdálené komunikace jako je Skype, Zoom, WhatsApp, Google Meet, Cisco Webex atd. Městský soud jednání na den 21. 9. 2021 neodročil a provedl jej v prezenční podobě, aniž by rozhodl o návrhu stěžovatele podle § 102a o. s. ř. Stěžovatel dále poukázal na závěry uvedené v rozsudku ze dne 2. 12. 2020, č.j. 8 Afs 250/2020 – 20, v němž NSS uvedl, že pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání

pokračování

a výjimka z této zásady musí být vykládána s ohledem na zájmy účastníka řízení restriktivně. Závěrem stěžovatel shrnul, že mu městský soud svým postupem upřel právo na veřejné projednání, a proto je třeba napadený rozsudek zrušit.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel neuplatnil žádnou konkrétní námitku, proč bylo posouzení stěžovatelem tvrzených důvodů ze strany městského soudu chybné. Stěžovatel pouze v obecné rovině argumentuje, že nařízení videokonferenčního jednání nic nebránilo. Podle rozsudku NSS č. j. 2 As 104/2021 – 22 v březnu 2021 mohl mít zástupce stěžovatele z důvodu pandemické situace a obav o své zdraví legitimní důvod pro odročení jednání či jeho uskutečnění prostřednictvím videokonferenční techniky, a bylo tedy na místě, aby k takovému řešení městský soud přistoupil. Není ovšem zřejmé, proč zástupce stěžovatele v květnu a červnu 2021 ústní jednání konaná v jiných věcech absolvoval, ale v posuzované věci ho ve vztahu k nařízeným termínům jednání v květnu, červnu a září 2021 tížily obavy a obtíže spojené s nemocí COVID – 19. Tvrzení stěžovatele na zvláštní situaci danou nemocí žalovaný vnímá spíše jako účelovou.

III. Posouzení kasační stížnosti

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti stěžovatele a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Z provedené rekapitulace je zřejmé, že v posuzované věci se jedná o posouzení, zda městský soud pochybil, když nevyhověl žádosti zástupce stěžovatele o odročení ústního jednání a ve věci rozhodl při jednání bez přítomnosti zástupce žalobce.

[12] Podle § 49 odst. 3 s. ř. s. „[n]eúčast řádně předvolaných účastníků nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li důvody pro odročení podle § 50“. Podle § 50 s. ř. s. „[z] důležitých důvodů může být jednání odročeno. Soud může odročit jednání též tehdy, jestliže to účastníci shodně navrhnou.“

[13] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v bodech 16 až 18 rozsudku ze dne 16. 12. 2020, č. j. 1 Afs 218/2020 – 43 „zásada ústnosti a bezprostřednosti soudního jednání není v čl. 38 odst. 2 věte první Listiny základních práv a svobod zakotvena samoučelně – jejím smyslem a účelem je zajistit, aby soud přinejmenším v jedné soudní instanci s účastníkem vešel či mohl vejít (požaduje-li to účastník) v osobní kontakt a aby účastník mohl soudu bezprostředně a přímo sdělit svoji verzi toho, co je předmětem rozhodování, a poukázat na skutečnosti svědčící ve prospěch této verze, a to i v případě, že soud na základě dosud získaných informací z vyjádření účastníků a ze správního spisu má (a třeba i, jak se nakonec ukáže, oprávněně) za to, že účastník soudu žádnou relevantní informaci neposkytne (srov. např. rozsudek rozšířeného senátu ze dne 17. 2. 2005, č. j. 2 Afs 5/2005 – 96, č. 558/2005 Sb. NSS).

Dle citovaného rozsudku rozšířeného senátu „[o]depřít právo osobní účasti na jednání soudu lze jen výjimečně; jedním z takových důvodů by mohlo být, pokud účastník řízení či jeho zástupce svým chováním svoji neúčast způsobí a zaviní, a to z důvodů, které nelze omluvit. V těchto intencích je nutno vykládat ustanovení § 50 s. ř. s. – jednání musí být podle tohoto ustanovení odročeno vždy, když existuje důležitý důvod, přičemž za důležitý důvod bude nutno považovat neúčast účastníka nebo jeho zástupce na jednání z omluvitelných důvodů. Omluvitelné důvody nesmí být záměrnými procesními obstrukcemi, a je za ně možné považovat též dlouhodobě

plánovanou dovolenou či služební cestu účastníka řízení či jeho zástupce (pokud vzhledem k okolnostem případu není možné zajistit jiné adekvátní zastoupení). Lze se ztotožnit se závěry komentářové literatury (např. např. L. Jemelka, M. Podbrázeký, P. Vetešník, J. Završková, D. Bobadlo, P. Šuránek.: Soudní řád správní. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, k § 49 odst. 3, právní informační systém beck-online) v tom, že soud je povinen šetřit práva účastníků, a proto zpravidla vyhoví omluvě účastníka, popř. jeho zástupce, a jednání odročí, aby jim umožnil osobní přítomnost u jednání soudu. Předpokladem však je, že omluva je odůvodněna vážným důvodem (tj. důvodem, který přítomnost osoby u jednání prakticky znemožňuje) a tento důvod je konkretizován a doložen.

V zájmu efektivitu systému soudní ochrany je, aby se jednání konalo zásadně v dobu, na kterou je nařízeno, a k jeho odročení docházelo pouze výjimečně. Požadavek konkretizace a doložení tvrzených důvodů nepřítomnosti je v této souvislosti zcela opodstatněný, protože jedině jeho prostřednictvím může soud ověřit, zda jde o skutečnou nepřítomnost z (ne)omluvitelných důvodů nebo dokonce o nepodložené tvrzení účastníka řízení, jehož účelem má být oddálení rozhodnutí ve věci. Důležité je rovněž to, zda příčina nepřítomnosti je osobní, na straně účastníka samotného nebo na straně jeho zástupce. Odtud soud nablíží na (ne)nabraditelnost přítomnosti konkrétní osoby jakožto důvodu pro případné odročení soudního jednání. V tomto kontextu soud též zkoumá, zda byla respektována ústavní práva na právní pomoc a na tlumočnicka, zakotvená v čl. 37 odst. 2 Listiny.“

[14] Současná komentářová literatura (Z. Kühn, T. Kocourek, a kol. *Soudní řád správní. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 414 an.) k omluvě zástupce přílehavě uvádí, že „[j]de-li o překážku na straně zástupce účastníka řízení, jehož předmětem činnosti je profesionální poskytování právních služeb (advokát, daňový poradce apod.), je třeba rovněž uvést, proč nelze zajistit substituta, který by při jednání zastoupil zástupce účastníka. Důvod žádosti o odročení jednání musí být vždy doložen potvrzením o skutečnosti, pro kterou je žádáno o odročení jednání (potvrzení lékaře, předvolání k jinému jednání, cestovní smlouva apod).“

[15] V posuzované věci Nejvyšší správní soud z obsahu soudního spisu zjistil, že městský soud postupně vyhověl žádosti zástupce stěžovatele o odročení jednání (nařízených na různé termíny):

- ze dne 12. 10. 2020 (kterou obdržel prostřednictvím D. B.), odůvodněné tím, že má děti v karanténě pro kontakt s pozitivně testovanou učitelkou a jedním žákem na COVID-19,
- ze dne 2. 11. 2020, odůvodněné tím, že je epidemiologicky nepříznivá doba a zástupce stěžovatele se jakožto astmatik nechce vystavovat zbytečnému riziku,
- ze dne 28. 2. 2021, odůvodněné lockdownem vyhlášeným vládou ČR a epidemiologicky negativním stavem,
- ze dne 11. 4. 2021, odůvodněné onemocněním zástupce stěžovatele nemocí COVID-19,
- ze dne 12. 5. 2021, odůvodněné pracovní neschopností zástupce a karanténou z důvodu onemocnění COVID-19,
- ze dne 21. 6. 2021, odůvodněné onemocněním nemocí COVID-19 zástupce stěžovatele a s tím spojenými silnými zdravotními komplikacemi.

[16] Žadostí ze dne 14. 9. 2021 zástupce stěžovatele opětovně požádal o odročení jednání s ohledem na v příloze doloženou pracovní neschopnost a narůstající počty nakažených nemocí COVID-19. Příložil test na protilátky ze dne 29. 8. 2021, ke kterému uvedl, že podle názoru ošetřující lékařky svědčí o jejich nízké hladině vzdor očkování dvěma dávkami a prodělané nemoci. Navrhl, aby jednání proběhlo prostřednictvím videokonference či jiných uznávaných metod vzdálené komunikace.

[17] Městský soud zástupci stěžovatele přípisem ze dne 16. 9. 2021 sdělil, že této žádosti nevyhoví a jednání neodročí. Konstatoval, že soud může odročit jednání z důležitých důvodů (§ 50 s. ř. s.). Byť takovým důležitým důvodem může být pracovní neschopnost účastníka řízení či jeho zástupce, soud musí posoudit, zda konkrétní okolnosti skutečně odůvodňují oprávněnost

pokračování

požadavku vzneseného účastníkem řízení či jeho zástupcem na odročení jednání. Ačkoli zástupce předložil doklad o trvající pracovní neshodnosti, soud měl oprávněné pochybnosti o faktické existenci důležitého důvodu, který by vylučoval jeho osobní přítomnost u jednání. Z úřední činnosti je mu totiž známo, že se účastnil jednání ve věci vedené městským soudem pod sp. zn. 9 Af 49/2018, které se konalo dne 16. 6. 2021, a to přesto, že již tehdy byl v pracovní neschopnosti (od dubna 2021), kterou uvedl jako důvod pro odročení jednání nařízeného v této věci na 24. 6. 2021. V kontextu výše uvedeného, kdy zdravotní komplikace v důsledku onemocnění COVID-19 zástupci stěžovatele v jiném soudním řízení nebránily v osobní účasti na jednání, shledal městský soud žádost zástupce stěžovatele nedůvodnou. Městský soud dále uvedl, že zástupce stěžovatele netvrdí ani neprokazuje, že údaj o hladině protilátek přímo zakládá důležitý důvod pro odročení jednání, tedy že se osobní účastí na ústním jednání vystaví riziku zhoršení zdravotního stavu. Skutečnost, že nemoc prodělal a podstoupil očkování, svědčí při nedostatku jiných relevantních údajů spíše o tom, že osobní přítomnost zástupce stěžovatele na ústním jednání nepředstavuje riziko pro jeho zdraví. Stran požadavku zástupce stěžovatele na konání jednání prostřednictvím videokonferenční techniky městský soud uvedl, že jednací síň, v níž se má nařízené jednání konat, není pro tyto účely vybavena. Zajištění odpovídající jednací místnosti by si vyžádalo delší časový úsek (vzhledem k jejímu využití jinými senáty a soudci městského soudu), což vzhledem k délce řízení a opakovanému odročování jednání nepovažoval soud za hospodárné.

[18] Nejvyšší správní soud při posouzení věci vycházel z toho, že se jednalo již o několikátou žádost zástupce stěžovatele o odročení. Předchozím opakovaným žádostem zástupce stěžovatele o odročení jednání přitom městský soud vždy vyhověl, v důsledku čehož došlo k podstatnému prodloužení řízení. Jak přílehavě zmínil městský soud ve výše uvedeném přípisu z 16. 9. 2021, zástupce stěžovatele se navíc již v minulosti ústního jednání ve věci zúčastnil v době, kdy byl v pracovní neschopnosti. Za podstatné Nejvyšší správní soud dále považuje, že zástupce stěžovatele je advokátem, tj. profesionálem v oboru poskytování právních služeb, přesto však neuvedl žádný důvod, který by mu bránil pro nařízené jednání zajistit substituta. Zástupce stěžovatele neuvedl ani konkrétní zdravotní důvody bránící mu v účasti na ústním jednání. Za takovýto důvod nelze považovat zástupcem stěžovatele zmíněný narůstající počet nemocných s COVID – 19, ani nízkou hladinu jeho protilátek proti tomuto onemocnění.

[19] S přihlédnutím k těmto skutečnostem má Nejvyšší správní soud za to, že městský soud nepochybil, když neshledal důvod pro odročení jednání. Z postupu městského soudu v posuzované věci je navíc zřejmé, že městský soud postupoval vůči zástupci stěžovatele vstřícně, když několika žádostem zástupcem stěžovatele o odročení jednání vyhověl a o nevyhovění žádosti stěžovatele o odročení jednání jej v předstihu neprodleně po obdržení žádosti o odročení jednání vyrozuměl výše zmíněným přípisem, v němž mu předestřel důvody svého postupu. Na překážku tomuto závěru není ani fakt, že zmíněný přípis soudu ze dne 16. 9. 2021, který byl zástupci stěžovatele téhož dne dodán do datové schránky, si tento zástupce nevyzvedl až do data nařízeného jednání. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na nález Ústavního soudu ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 68/97), v němž vyslovil, že „*v případech, kdy zástupce žádá soud, aby již nařízené jednání přeložil na jiný termín, není věcí obecného soudu, pokud uváděné důvody neshledá dostatečně závažnými, aby o svém odmítavém stanovisku k takové žádosti žadatele uvědomoval; i v takovém případě je věcí zástupce, zejména je-li jím advokát, aby se sám a zavlás o osudu své žádosti přesvědčil a stanovisku obecného soudu přizpůsobil režim svého pracovního dne.*“ (Toto pravidlo potvrzuje i novější judikatura Ústavního soudu, např. nález ze dne 5. 1. 2012, sp. zn. III. ÚS 3736/11). Bylo tedy věcí zástupce stěžovatele, aby se o reakci městského soudu na svou žádost přesvědčil přinejmenším tak, že by před dnem nařízeného jednání nahlédl do své datové schránky. Poté mohl zvážit, jaký další postup zvolí, aby práva jeho klienta (stěžovatele) nebyla ohrožena, buď tak, že by se sám na jednání dostavil nebo že by si zajistil substituci.

[20] Ke stěžovatelem zmíněné možnosti realizovat jednání pomocí videokonferenční techniky Nejvyšší správní soud v prvé řadě konstatuje, že účastník řízení nemá na tento způsob provedení jednání nárok a vždy záleží na možnostech a uvážení soudu, zda přistoupí k provedení jednání právě tímto způsobem. V této souvislosti zdejší soud konstatuje, že městský soud v již zmíněném přípise uvedl skutečnosti, pro něž nemohl jednání realizovat pomocí videokonferenční techniky.

[21] Pokud stěžovatel upozorňoval na rozsudek ze dne 30. 6. 2021, č. j. 2 As 104/2021 – 22, v němž Nejvyšší správní soud uložil v jiné věci, v níž vystupoval stejný zástupce žalobce, pečlivě zvážit důvody, proč by nebylo možné jednání videokonferenční formou realizovat, Nejvyšší správní soud v prvé řadě uvádí, že z výše uvedeného přípisu městského soudu je zřejmé, že městský soud tak v posuzované věci učinil a vypořádal se v tomto směru s relevantními skutečnostmi. Ze závěrů učiněných v rozsudku č. j. 2 As 104/2021 – 22 nelze v posuzované věci bez dalšího vycházet, neboť v oné věci proběhlo ústní jednání u městského soudu dne 3. 3. 2021, kdy byla epidemiologická situace (počet nakažených a počet obyvatel v nemocnicích) spojená s pandemií viru COVID – 19 výrazně horší (a opatření proti této pandemii byla výrazně přísnější) než dne 21. 9. 2021, kdy proběhlo jednání v nyní posuzované věci. Opodstatněnost stěžovatelových obav z nemoci COVID – 19 tak byla v posuzované věci výrazně nižší, než ve věci sp. zn. 2 As 104/2021. V návaznosti na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že městský soud v posuzované věci nepochybil, když nevyhověl žádosti zástupce stěžovatele o odročení jednání a věc projednal v jeho nepřítomnosti.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[22] Uplatněné důvody kasační stížnosti tak nebyly zjištěny, a Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[23] Současně v souladu s § 120 a § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel v něm neměl úspěch a žalovanému v něm žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. března 2022

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu